

Η Β' Βουλγαρική Κατοχή στην Ανατ. Μακεδονία, 1916 - 18

Η ιστορική έρευνα της Βάσως Ευαγ. Μώραλη (Δημοσιογράφου, τ. Δικηγόρου) θα δημοσιευτεί σε 13 συνέχειες στο Κόσμο της Τετάρτης

(Πηγή φωτογραφιών: Ιερός Ναός Εισοδίων της Θεοτόκου Νικήσιανης, οικογενειακά αρχεία Μαρίας)

Επιβιώσαντες όμηροι, που είχαν επιστρέψει από τη Βουλγαρία στη Νικήσιανη έως τις αρχές Δεκεμβρίου 1918. Από αριστερά προς τα δεξιά: Ευάγγελος Ηλ. Μπαντής, ιερέας Παράσχος Κυρκούδης και Αθανάσιος Αθιανού Αθιανός. Παυλώφ - Χατζηστεφανίδη και Αθανασίου Λ. Αθιανού)

Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΗΣ ΝΙΚΗΣΙΑΝΗΣ ΠΑΓΓΑΙΟΥ

ΕΙΔΙΚΗ ΑΦΙΕΡΩΣΗ

Η ιστορική αυτή Εισήγηση αφιερώνεται:

- στη μνήμη των μαρτύρων προγόνων μας της Ανατ. Μακεδονίας - και ιδίως στους προγόνους συγχωριανούς μου (Νικήσιανιώτες και Νικήσιανιώτισσες), που βρήκαν φρικτό θάνατο ή βασανίστηκαν από τους Βουλγάρους στις τρεις βουλγαρικές Κατοχές στον 20ό αιώνα, αλλά
- και στη μνήμη του ακάματου ερευνητή και συλλέκτη τεκμηρίων της Ιστορίας της Ανατ. Μακεδονίας σειμνήστου Νικολάου Ρουδομέτωφ (ιδρυτή και πρωτεργάτη του Ιστορικού και Λογοτεχνικού Αρχείου Καβάλας) για το ανυπολόγιστης αξίας εθνικό έργο που πρόσφερε επί δεκαετίες στον τόπο μας.

ΒΑΣΩ ΕΥΑΓ. ΜΩΡΑΛΗ

ΞΕΧΩΡΙΣΤΕΣ ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΙΣ ΟΜΗΡΩΝ

Ένας από τους πρώτους Νικήσιανιώτες ομήρους που πέθαναν στη Βουλγαρία ήταν ο **Απόστολος Ράντσιος**. Σύμφωνα με μαρτυρία από επίσης εκτοπισμένο μέλος της οικογένειάς του, ο Απόστολος πέθανε καθ' οδόν προς το κάτεργο του **Κιτσέβου** από την εξάντληση και τις κακουχίες. Όμως, ο τότε Γραμματέας της Κοινότητας Νικήσιανης Γρηγόριος Παζιζώνης, εξόριστος επίσης στη Βουλγαρία την ίδια εποχή, αναφέρει στην ένορκη κατάθεσή του στη Διεθνή Επιτροπή (μετά την επιστροφή του από τη Βουλγαρία) ότι: «... Στις 22 Ιουνίου 1917 εκτοπίστηκα στη Βουλγαρία. Από τη Σούμλα (αλλιώς Σούμεν), αφού προηγουμένως μας πήραν όλα μας τα πράγματα, μας πήγαν στο Ζαϊρέντεχαρ (Σερβία) και στη συνέχεια στο Ραντούγεβατζ, όπου εργαζόμασταν στη σιδηροδρομική γραμμή και σε ένα πλινθοποιείο. Η κακή διατροφή, η βρομιά κ.τ.λ. μας αποδεκάτισαν. Ύστερα από παρέμβαση του κ. Γρηγοριάδη, Γενικού Διευθυντή Σιδηροδρόμων του ελληνικού κράτους, 23 από μας απελευθερώθηκαν και μας έστειλαν στη Νεγκοτίν, όπου ο Απόστολος Ράντσιος πέθανε από τα βασανιστήρια». Άφησε τη σύζυγό του Ελένη, το γένος Κυριαζή Παπαλούδη, χήρα με τέσσερα μικρά παιδιά.

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΡΑΝΤΣΙΟΣ (ΑΠΟΒΙΩΣΑΣ ΟΜΗΡΟΣ ΣΤΗ ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ) και Η ΣΥΖΥΓΟΣ ΤΟΥ ΕΛΕΝΗ (Φωτό: Αρχείο Γέροντος Νικοδήμου (Ράντσιου) Αγιοπαυλίτη)

Η περίπτωση του Αποστόλου Ράντσιου και οι δυο εκδοχές του θανάτου του δείχνουν πόσο δύσκολο ήταν για τις οικογένειες των ομήρων να διακριθώσουν την τύχη των δικών τους.

Επίσης, η οικογένεια του αποβιώσαντος στη Βουλγαρία ομήρου συγχωριανού μας **Γεωργίου Βούλτσιου** πληροφορήθηκε τότε πως ο άνθρωπός τους (που είχε, μάλιστα, πολεμήσει ως Μακεδονομάχος τους Βουλγάρους κατά τον Μακεδονικό Αγώνα του 1904-1908) βρήκε μαρτυρικό θάνατο στην εξορία, όταν οι Βούλγαροι τον έριξαν σε λάκκο με ασβέστη! Άφησε τη γυναίκα του Νούσα (Ιωάννα Παπαζούδη) χήρα με τρία μικρά παιδιά.

Άλλος ένας κάτοικος Νικήσιανης, ο **Γεώργιος Σίμος (Σιμούδης)**, 41 ετών το 1919, κατέθεσε στη Διεθνή Επιτροπή για τις συνθήκες της σκλαβιάς τους ως ομήρων στη Βουλγαρία:

«...Από τη Σούμλα μας μετέφεραν στο Κάρνοματ κι ύστερα από έναν μήνα στο Κίτσεβο, όπου παραμείναμε μέχρι την ανακωχή (18 Σεπτεμβρίου 1918). Στο Κίτσεβο υπήρχαν περισσότεροι από 3.000 όμηροι. Η ζωή μας εκεί ήταν ανυπόφορη. Υποχρεωθήκαμε να εργαστούμε σε

Γεώργιος Βούλτσιος

Ο Γεώργιος Βούλτσιος σε ομάδα Μακεδονομάχων

(Φωτό: Αρχείο οικογένειας Λουκά Βούλτσιου)

αγγαρείες. Η τροφή μας ήταν πολύ λιγοστή, καθώς μας έδιναν 100 δράμια (περίπου 130 γραμμάρια) καλαμποκίσιο ψωμί τη μέρα και μια νερόβραστη σούπα. Κοιμόμασταν σε αχυρένια στρώματα, δουλεύαμε από την αυγή έως το βράδυ όλες τις μέρες. Αυτούς που έλεγαν ότι ήταν άρρωστοι τους έδερναν σκληρά. Οι Βούλγαροι στρατιώτες που επέβλεπαν την εργασία χτυπούσαν κάθε έναν που δεν εργαζόταν ή για να κυριολεκτούμε σκότωσαν περίπου 30 ομήρους, λέγοντας ότι τους φέραμε εδώ για να πεθάνουν κι όχι για να ζήσουν. Από τον αριθμό αυτό των 3.000 ομήρων έμειναν περίπου 700, εξαιτίας της λιγοστής τροφής και των βασανιστηρίων. Οι υπαξιωματικοί του βουλγαρικού στρατού έπαιρναν όλα τα χρήματα που κατά καιρούς μας έστελναν οι γονείς μας. Αν κάποιος φορούσε παπούτσια ή ρούχα καινούργια, οι Βούλγαροι του τα άρπαζαν...».

Δύο ακόμα συγκινητικές περιπτώσεις εκτοπισμένων ομήρων της Νικήσιανης:

Ο **Χρήστος Αθιανός** -σύμφωνα με πληροφορίες που έφτασαν στην οικογένειά του- έχασε τη ζωή του κατά τη σιδηροδρομική μεταφορά των ομήρων στη Βουλγαρία. Σε κάποια στάση του τραίνου ο νεαρός άνδρας επιχειρήσε να αποδράσει από το βαγόνι μεταφοράς των ομήρων και πυροβολήθηκε θανάσιμα από Βούλγαρους στρατιώτες. Θλιβερή τύχη είχε και ο όμηρος **Τριαντάφυλλος Κόλτσιος**, που κατάφερε να ξεφύγει ζωντανός από το κάτεργο της Βουλγαρίας:

Σύμφωνα με μαρτυρίες των εγγονών του Τριαντάφυλλου Β. Κόλτσιου και Σωτηρίας Κόλτσιου - Τσιακίρη (Νοέμβριος 2018), ο παππούς τους **Τριαντάφυλλος Β. Κόλτσιος** επανήλθε στη Νικήσιανη μέσα στον Χειμώνα του 1918, σε άθλια κατάσταση. Η οικογένειά του κατέβηκε στην εξώπορτα να τον υποδεχθεί μόλις τον άκουσαν να φωνάζει, εκείνος πρόλαβε να τους αγκαλιάσει και ζήτησε ένα ποτήρι νερό από τη νεαρή γυναίκα του. Μόλις το έβαλε στα χείλη του κατέρρευσε και ξεψύχησε μπροστά τους!

Συνεχίζεται στην έκδοση της επόμενης Τετάρτης